

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Випуск № 84 (2015)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

ВИПУСК 84

2015

Проблеми освіти: збірник наукових праць. – Вип. 84. – Житомир-Київ, 2015. – 356 с.

Для науковців, аспірантів, викладачів і менеджерів освітньої системи.

Редакційна колегія:

С.В.Кириленко (в.о. заступника головного редактора), Ю.В.Ївженко (відповідальний секретар), Л.Ф.Бурлачук, М.Ф.Бондаренко, М.І. Бурда, М.Ф.Дмитриченко, Т.О. Дмитренко, Н.Г. Ничкало, Л.М. Паламар, О.Я. Савченко, М.Б. Євтух, М.П.Хоменко, Д.В. Чернілевський, В.П. Широчин

В основу збірника покладені матеріали наукових досліджень учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Становлення і розвиток акмеології: теоретичні і прикладні аспекти", організованої Українською академією акмеології, Академією міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, Київським університетом імені Бориса Грінченка, Житомирським державним університетом імені Івана Франка.

Статті подано в авторській редакції.

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Свідоцтво Серія КВ № 12814-1699Р від 1.06. 2007 р.

Збірник включено до переліку наукових видань ВАК України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з педагогічних наук. Постанова № 1-105 2 від 13.02.2008 р.

Відповідальні за випуск: О.В. Вознюк, Н.Г. Сидорчук

ЗМІСТ

Огнев'юк В. О. ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ НА РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ АКМЕ- ОСОБИСТОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	8
Кузьмина Н. В. ФУНДАМЕНТАЛЬНАЯ АКМЕОЛОГИЯ КАК ВАЖНЕЙШИЙ РЕСУРС ПРОЦЕССА ПОВЫШЕНИЯ ПРОДУКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ	14
Чернилевский Д. В. ПОЛИКУЛЬТУРА БЕЗ НАСИЛИЯ: АКМЕОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	20
Дубасенюк О. А. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР ОСОБИСТІСНО- ОРІЄНТОВАНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	25
Лук'янова Л. Б. АКМЕОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС АНДРАГОГІЧНОЇ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ	31
Антонова О. Є. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ОБДАРОВАНOSTІ	36
Антонов В. М. МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ХАРАКТЕР АКМЕОЛОГІЇ: МЕТОДОЛОГІЧНО- ОСВІТНІЙ ПІДХІД	40
Архипова С. П. РОЛЬ ОСВІТИ В САМОВИЗНАЧЕННІ ЛЮДЕЙ ЛІТНЬОГО ВІКУ	44
Барановська Л. В. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІ ОСОБИСТОСТІ	49
Березюк О. С. ЕТНОПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ СТВОРЕННЯ АКМЕСЕРЕДОВИЩА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	52
Березюк Ю. В. ТВОРЕЦЬ АКМЕСЕРЕДОВИЩА НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В. О. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО РОЛЬ ПІДРУЧНИКІВ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ	56
Безпалько О. В. КОМПЕТЕНТНІСНИЙ СПЕКТР МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ	60
Бобрицька В. І. ЦІНІСНО-МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ	64
Вознюк А. В. АНТРОПОЛОГІЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ	68
Вітвицька С. С. ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	77
Власенко О. М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	82
Гаврилюк С. М. ФАСИЛІТАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ДОСЯГНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	85

Галус О.М. АКМЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИШІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД.....	89
Гайдученко Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	93
Гладкова В.М., Пожарський С.Д. АКМЕОЛОГІЯ І КАТАБОЛОГІЯ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ.....	97
Голобородько Є.П. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АКМЕОЛОГІЇ	102
Головчук С.Ю. ВИХОВАННЯ АКМЕ-ЛІДЕРА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	105
Гончаренко Л.А. САГАЧ ГАЛИНА МИХАЙЛІВНА – ПОЧЕСНИЙ ДОКТОР НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»	107
Греб М.М. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ЛЕКСИКОЛОГІЇ ТА ФРАЗЕОЛОГІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	109
Гура О.І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГА	114
Гюль А. РАДИКАЛЬНА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТУРЕЧЧИНИ У КІНЦІ ХХ СТОЛІТТЯ.....	117
Давиденко Г. В. УКРАЇНСЬКИЙ ІНКЛЮЗИВНИЙ ЛАНДШАФТ ТА МІСЦЕ УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА» У НЬОМУ	121
Добош О. М. АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	126
Єремєєва В.М. ПРОБЛЕМА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОСОБИСТОСТІ У ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЦІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	131
Жаринова Е.Н. ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СПЕЦИАЛИСТА СРЕДСТВАМИ АКМЕОЛОГИЧЕСКОГО ТРЕНИНГА	134
Завацька Л.М. АКМЕСЕРЕДОВИЩЕ ІНТЕРНАТНОГО ЗАКЛАДУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ ДІТЕЙ-СИРІТ	138
Засць В. Г. СКАРБНИЦЯ АКМЕСТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	142
Іванова О. В. УДОСКОНАЛЕННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	144
Кабанкова О.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ АКМЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ	148

Калаур С. М. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ І РАЦІВНИКІВ	151
Кальба Я.Є. ВЧИНКОВА ПАРАДИГМА У СИСТЕМІ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	154
Караман С. О., Караман О. В. ЛІНГВОМЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ- ФІЛОЛОГІВ УМІННЯ СТВОРЮВАТИ Й ВИКОРИСТОВУВАТИ ПРОБЛЕМНУ НАВЧАЛЬНУ ЛЕКЦІЮ	157
Качур Б.М., Грабовська Т.І., Грабовський О.В. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ЗАКАРПАТТЯ.....	164
Клименко И.С. АКМЕПОТЕНЦІАЛ ВУЗОВ КАЗАХСТАНА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	169
Козак Л. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	172
Козубцов І. М. ОБҐРУНТУВАННЯ КРИТЕРІЇВ ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНІВ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ АСПІРАНТІВ	175
Конетчук В. А. РОЗВИТОК ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ НАВЧАННЯ В ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЦІ	181
Корольок О. М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОЛЕДЖАХ	184
Косигіна О. В. ТЮТОРІНГ ЯК СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ПІСЛЯДІПЛОМНОЇ ОСВІТИ	187
Кубанов Р. А. АКМЕОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	192
Кузьма-Качур М.І. ДІАГНОСТИКА РІВНІВ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ДО КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	195
Лалак Н. В. АКМЕОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	199
Лашко М. ВНЕСОК М. ГРІНЧЕНКО У СТВОРЕННЯ МУЗЕЮ УКРАЇНСЬКИХ СТАРОЖИТНОСТЕЙ ІМЕНІ В. ТАРНОВСЬКОГО	202
Лопушинський І. П. НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА МАРІЇ ПЕНТИЛЮК – НЕПЕРЕСІЧНОГО ПРЕДСТАВНИКА КОГОРТИ ВИДАТНИХ АКМЕОСОБИСТОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я	203
Малихін О. В. ДИДАКТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	206

Малярчук О.В. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИКА ДОСЯГНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ.....	211
Мартиненко С.М. ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В АКМЕСЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	214
Марченко О. Г. ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ АВІАЦІЙНОГО ПРОФІЛЮ	219
Масловська М.В. ДУХОВНА АКМЕВЕРШИНА ІВАНА ОГІЄНКА	223
Мачинська Н.І. НАВЧАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	226
Мельник О.Ф. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	232
Мельниченко О.В. ТРАДИЦІЇ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕТНОПЕДАГОГІЦІ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	236
Миколасько Н.М. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ РЕДАТОРІВ ДИТЯЧИХ ОСВІТНІХ ВИДАНЬ	240
Муромець В. Г. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ І ПІДЛІТКАМИ ЗАСОБАМИ ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНИХ ВПРАВ	243
Наказний М.О. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	245
Недодатко Н.Г. КРАЄЗНАВСТВО ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	250
Одайник С.Ф. ПОСТАТЬ ЄВДОКІЇ ПЕТРІВНИ ГОЛОБОРОДЬКО	254
Олексенко В.П. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ.....	258
Опольська А. В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ	264
Орлова О. А. ПРОБЛЕМА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ АКМЕОЛОГІЇ	267
Паламарчук Л. Б. АКМЕСЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ГРОМАДЯНИНА ТА ПАТРІОТА	270
Пинзеник О.М. УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЇ	274

Платонова О. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	278
Поясок Т.Б. МЕДІАОСВІТА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	280
Пріма Р.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНОГО ВЧИТЕЛЯ: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД.....	284
Рибалко Л. С. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНИНА І ПАТРІОТА В АКМЕОЛОГІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	287
Романова Г. М. АКМЕОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО-РОЗВИВАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ОСВІТУ	291
Сергеева В. Е. ЦЕННОСТИ КАК КАТЕГОРИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ АКМЕОЛОГИИ: СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРА	295
Сігаєва Л.Є. АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ДОРОСЛІСТЬ» У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ	299
Сіткар В.І. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПОГЛЯД ПСИХОЛОГА НА ДИТИНУ, ЯКА ПУСТУЄ	304
Сидорчук Н. Г. НАУКОВИЙ ДОРОБОК М.М. МИКЛУХО-МАКЛЯ ЯК ПІДґРУНТЯ СТАНОВЛЕННЯ АКМЕОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ.....	309
Слюсар В. М. АКМЕ ЛЮБОМУДРА, ЯКОМУ ЧУЖИЙ "БАРСЬКИЙ ТОН У ФІЛОСОФІЇ"	313
Соколова І.В. АКМЕОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ, АКМЕОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ, АКМЕОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: АКМЕОЛОГІЧНИЙ ТРИКУТНИК.....	318
Фруктова Я. С. МАС-МЕДІА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ АКМЕ-ОСОБИСТОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	323
Хоружа Л.Л. РОЗВИТОК АКМЕОЛОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ ПЕДАГОГА У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗАННЯ МОРАЛЬНИХ ДИЛЕМ	329
Чернуха Н. М., Желанова В. В. ПРОФЕСІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ЯК АКМЕОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	333
Чубук Р. В. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ	337
Чумак Л. В. АУТОПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	342
Шарненкова Т.О. ДОПОМІЖНІ ФОРМИ САМООСВІТИ ВЧИТЕЛІВ У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ ХХ СТ.....	346
Яворська С.Т. ПСИХОЛОГО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ГРАМОТНОГО ПИСЬМА	350

С.М. Мартиненко,
доктор педагогічних наук, професор,
академік Української Академії Акмеології
(Київський університет імені Бориса Грінченка)

ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В АКМЕСЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розкриваються особливості педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору в акмесередовищі вищого навчального закладу; визначаються мета, завдання, пріоритетні напрями, педагогічні умови; характеризуються компоненти взаємодії, критерії, показники і рівні сформованості корпоративної та особистісно-професійної культури майбутніх фахівців; виокремлюються етапи педагогічної взаємодії в акмесередовищі ВНЗ.

Ключові слова: педагогічна взаємодія суб'єктів освітнього простору, акмеологічне середовище вищого навчального закладу.

Раскрываются особенности педагогического взаимодействия субъектов образовательного процесса в Университете, определяются его цели, задачи, приоритетные направления; рассматриваются компоненты взаимодействия, критерии, показатели и уровни формирования личностно-профессиональной культуры будущих специалистов, этапы педагогического взаимодействия в условиях высшего учебного заведения.

Ключевые слова: педагогическое взаимодействие субъектов образовательного пространства, акмеологическое среда высшего учебного заведения.

The peculiarities of teacher-students' pedagogical interaction in the University educational environment according to the acmeological approach to teaching are disclosed in the article; the goal, objectives, priority ways, pedagogical conditions are determined; the components of the interaction, the criteria and indicators of formation levels of future specialists' personal and professional culture are characterized; the stages of pedagogical interaction in the University acmeological environment are distinguished by the author.

Keywords: pedagogical interaction of subjects of educational space, acmeological environment of higher education.

Характерною особливістю функціонування акмесередовища вищого навчального закладу є посилення інтеграційних процесів, що передбачає поєднання різноманітних підходів, посилення взаємодії з соціально-педагогічним середовищем. З огляду на це місія сучасного ВНЗ полягає у всебічному розвитку творчої особистості, що є найвищою цінністю суспільства, виявленні її талантів, розумових і фізичних здібностей, збагачення на цій основі інтелектуального, культурного потенціалу фахівця. Зокрема, місія Київського університету імені Бориса Грінченка – сприяти кожному в цілісному розвитку і лідерському становленні, служити людині, громаді, суспільству, візія – розвивати корпоративну культуру лідерства, забезпечувати впровадження університетського стандарту освіти і наукових досліджень; створювати сприятливе середовище, інфраструктуру та умови для розвитку особистості, мобільності викладачів та студентів; служити

територіальній громаді м. Києва. Ключовими цінностями є людина, громада, довіра, духовність, лідерство-служіння, відповідальність, професіоналізм, громадянська ідентичність [1].

Ці ідеї суголосні із Законом України "Про вищу освіту", Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Відтак, актуальним є формування громадянина, компетентного фахівця, фізично і духовно повноцінної особистості з високим рівнем корпоративної та особистісно-професійної культури.

Аналіз філософських і психолого-педагогічних джерел засвідчив, що проблеми оптимізації освітнього простору вищих навчальних закладів набули висвітлення у наукових розвідках (В.Андрущенко, А.Верхола, І.Волощук, В.Загвязинський, І.Зязюн, М.Євтух, В.Кузь, О.Мороз, В. Огнев'юк, В.Пехота, В.Радул, С.Сисоєва та ін.). Зокрема у працях науковців обґрунтовуються шляхи вдосконалення освітнього процесу вищої школи, впровадження інноваційних педагогічних технологій, а також пріоритетні підходи до становлення особистості в умовах професійної підготовки. Учені наголошують на необхідності внесення певних змін до її змісту і засобів реалізації, перегляду традиційних підходів до педагогічної взаємодії у системі "викладач-студент", усунення певної заідеологізованості, безособовості навчання, впровадження інноваційних форм і методів.

Необхідність створення саме акмеологічного середовища у вищому навчальному закладі підтверджено працями Н. Кузьміної (засновниці педагогічної акмеології), О. Бодальова, А. Деркача, В. Максимова, А. Маркової, В. Сластьоніна.

Відтак, виникає протиріччя між сучасними потребами суспільства у підготовці кваліфікованих фахівців із високим рівнем особистісно-професійної культури, формуванні нової парадигми проблемно-орієнтованого професіоналізму і недостатньою забезпеченістю вищої школи відповідним навчально-методичним комплексом, спрямованим на досягнення очікуваних результатів. Такий стан проблеми детермінує необхідність визначення оптимальних засобів створення акмесередовища у ВНЗ, «переходу від одновимірної до багатовимірної людини (навчання стає мистецтвом, яке сприяє прагненню особистості до саморозвитку)» [2, с.10], зміст якого забезпечував би набуття студентами позитивного соціального досвіду, сприяв вирішенню особистісних і суспільних проблем, розкриттю потенційних можливостей, духовному розвитку особистості.

Як зазначалось попередньо, Українська держава переживає складний період трансформації базових фундаментальних цінностей, покликаних зміцнити основи життєдіяльності суспільства, сприяти оздоровленню соціально-економічних, політичних і культурних відносин між усіма його членами на основі поваги до людини, її гідності, довіри, толерантності. Проведений аналіз психолого-педагогічних досліджень, практики діяльності вищих навчальних закладів і Київського університету імені Бориса Грінченка зокрема (його візія і місія), дав змогу розширити сутність і зміст поняття *"педагогічна взаємодія суб'єктів освітнього простору"*, в основу якого покладено систему різноманітних форм, методів, прийомів і засобів, спрямованих на вироблення тісної співпраці педагогів зі студентським самоврядуванням. Основним результатом взаємодії є формування активної громадянської позиції, соціальної та академічної мобільності, лідерства-служіння, корпоративної культури, професійної компетентності [1]. У сутність цього поняття вкладаємо також співпрацю всіх суб'єктів освітнього процесу з метою організації життєдіяльності студентів і науково-педагогічних працівників, під час якої відбувається формування ціннісних орієнтацій, соціального досвіду, моральних рис і якостей, необхідних для гуманістичної діяльності та досягнення акмеуспіху.

Із урахуванням цих підходів і місії навчального закладу прикметною ознакою діяльності Київського університету імені Бориса Грінченка є її спрямованість на реалізацію системи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору, формування акмесередовища, які передбачають: створення єдиної університетської родини; зміцнення корпоративної культури; започаткування нових університетських традицій; формування студентського товариства, заснованого на дружніх взаєминах і підтримці; орієнтація викладачів на всебічний, універсально-цілісний, гармонійний розвиток особистості; поєднання індивідуальних і колективних творчих справ, залучення студентів до управління освітнім процесом в Університеті; стимулювання їх до розроблення та реалізації інноваційних і соціальних проєктів; формування соціальної та академічної мобільності, національної гідності та правової свідомості; поєднання суб'єкт-суб'єктного, діяльнісного й акмеологічного підходів, що забезпечують

сприятливі умови для посилення взаємодії Університету як відкритої системи і соціально-педагогічного середовища.

Взаємозв'язки між зазначеними компонентами системи забезпечують динамізм розвитку, цілісність процесу, досягнення акмеуспіху, готовності студентів до виконання професійно-педагогічної діяльності. Педагогічна взаємодія передбачає врахування ступеневої підготовки фахівців до професійної діяльності, адаптаційних процесів і побудована за принципом суб'єкт-суб'єктних стосунків.

Метою педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору Університету, на нашу думку, є прищеплення поваги до ВНЗ, дотримання і розвиток його демократичних та академічних традицій, корпоративної культури, забезпечення високого рівня особистісно-професійного розвитку, сприяння становленню індивідуальних здібностей та самореалізації, ініціативи, соціальної та академічної мобільності, формування загальнолюдських цінностей, моральних і професійно значущих якостей; інтелектуального і творчого потенціалу, свідомого суспільного вибору.

На основі соціального замовлення, Концепції діяльності Університету, його місії та візії нами визначено педагогічні умови здійснення взаємодії суб'єктів освітнього простору, а саме: врахування соціального замовлення й особливостей кваліфікаційної спрямованості, змісту професійної підготовки в умовах реформування системи освіти; упровадження науково обґрунтованої багатокомпонентної системи педагогічної взаємодії суб'єктів, спрямованої на формування конкурентоздатного фахівця з високим рівнем особистісно-професійної культури: організація індивідуальної взаємодії педагогів і студентів задля вироблення позитивних рис характеру, професійної компетентності; здійснення суб'єкт-суб'єктного підходу як складової педагогічної взаємодії, що дає змогу реалізувати потреби викладачів і студентів, залучати їх до участі у громадському житті, проектній діяльності, волонтерському русі, збереження та примноження національної культури на засадах толерантності, рівноправного партнерства, взаємоповаги, взаєморозуміння та колегіальності у процесі професійного спілкування та освітньої діяльності; активна громадянська позиція, суспільно корисна діяльність студентів, у процесі якої формуються особистісно-професійні якості, ціннісно-оцінне ставлення на основі єдності знань, способів діяльності та відповідальності.

Система педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору Університету є інтегрованою сукупністю взаємопов'язаних складових: педагогічних умов, особистісно зорієнтованих технологій, навчальної, наукової та суспільно громадської діяльності, за допомогою яких виконується соціальне замовлення, здійснюється професійна підготовка, формуються соціальна й академічна мобільність, цінності лідерства-служіння, корпоративна культура.

Управління та координацію системи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору здійснюють Вчена рада Університету, ректорат, директорати, директори інститутів та педагогічна рада Університетського коледжу. Практичну реалізацію системи забезпечують проректори та заступники директорів інститутів, Університетського коледжу, відповідні підрозділи Університету. Для кожного підрозділу встановлені пріоритетні напрями діяльності, що відображаються у функціональних обов'язках працівників, планах роботи та педагогічній взаємодії студентів і викладачів. Підрозділи Університету координують свою діяльність із органами студентського самоврядування.

Для вирішення поставлених завдань застосовано систему педагогічних заходів, спрямованих на формування корпоративної та особистісно-професійної культури студентів, яка знайшла своє втілення в розробленій моделі (рис.1).

У моделі системи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору Університету відображено системотворчі та взаємозалежні зв'язки її компонентів, подано критерії та рівні сформованості корпоративної та особистісної культури, визначено очікуваний результат.

Індивідуальна діяльність викладачів і студентів спрямована на формування педагогічного спілкування, вироблення загальнолюдських цінностей, норм поведінки, особистісно-професійних якостей. Другим компонентом визначено наукову взаємодію, що передбачає участь студентів у роботі наукового студентського товариства, предметних олімпіадах, організації та проведенні науково-практичних семінарів, конференцій, педагогічних читань, а також наукове наставництво викладачів із метою вироблення у студентів умінь і навичок проведення науково-дослідницької роботи, самостійного пошуку наукових істин.

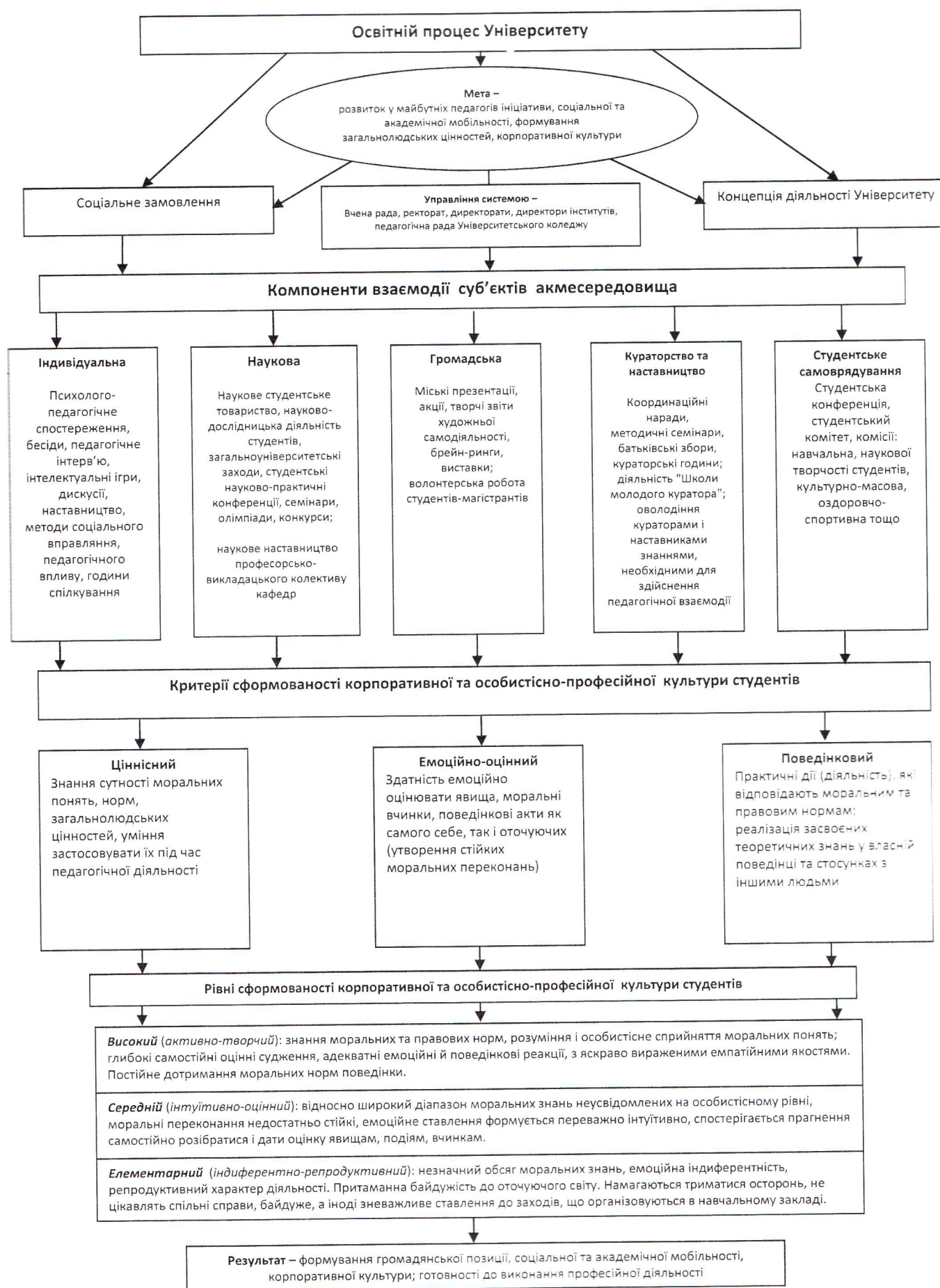

Рис. 1. Модель системи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору Київського університету імені Бориса Грінченка

Третій компонент взаємодії суб'єктів – громадська діяльність, спрямована на залучення студентів до активної участі в житті Університету, міста, держави, формування соціальної та академічної мобільності. Серед методів педагогічної взаємодії визначено такі, як: організація спільної комунікативної діяльності, виховна спрямованість, створення виховної міжособистісної взаємодії. Четвертий компонент – кураторство, наставництво, діяльність Інституту кураторства. Результатами дослідження підтверджено, що готовність кураторів (наставників) академічних груп ВНЗ до організації позааудиторної роботи зі студентами є суттєвим чинником, що впливає на її ефективність.

Під час практичної діяльності визначено комплекс професійних умінь куратора (наставника) академічної групи, до яких віднесено: цілепокладання, організаторські, операційні, оцінно-аналітичні, конструктивно-прогностичні вміння. Ефективною є також діяльність "Школи молодого наставника", мета якої – проведення відповідної роботи з кураторами (наставниками-початківцями) академічних груп (виступи на координаційних нарадах, науково-практичних семінарах, батьківських зборах, кураторських годинах), залучення їх до активної діяльності, спрямованої на забезпечення ефективної організації освітнього процесу, позааудиторної та соціально-гуманітарної роботи.

Наступний компонент – студентське самоврядування як один із важливих чинників залучення молоді до суспільно корисної діяльності. У процесі виконання організованих справ у майбутніх педагогів формуються особистісні якості на основі єдності знань, способів діяльності та ціннісно-оцінних ставлень. Студентське самоврядування сприяє формуванню ініціативності, активності, самостійності, відповідальності, розвитку організаторських здібностей, умінь планувати, контролювати якість виконання дорученої справи, забезпечувати координацію дій, набуття соціального досвіду, формування корпоративної, особистісно-професійної культури та активної громадянської позиції.

Окрема увага надавалася також організації позааудиторної роботи на основі взаємодії її суб'єктів (наставників, керівників гуртків, студій, студентів і представників громадських організацій, волонтерів) для досягнення спільної мети – підвищення рівня корпоративної та особистісно-професійної культури. З цією метою проводилися години спілкування, діалоги за "круглим столом", педагогічні роздуми, де за участю студентів розроблялася структура врядування групи, розподілялися функціональні обов'язки, координувалась взаємодія структурних підрозділів із радою самоврядування групи, адміністрацією і громадськими організаціями.

У процесі практичної діяльності розроблено критерії сформованості корпоративної та особистісно-професійної культури студентів: ціннісний, емоційно-оцінний, поведінковий. На цій основі визначено рівні її сформованості: елементарний (індиферентно-репродуктивний), середній (інтуїтивно-оцінний) і високий (активно-творчий).

З метою ефективної реалізації розробленої моделі визначено *етапи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору*:

- ✓ перший – ідентифікація та адаптація студентів в умовах Університету (I курс)
- ✓ другий – формування педагогічної взаємодії, суб'єкт-суб'єктних стосунків корпоративної культури (II-IV курси)
- ✓ третій – самоствердження й особистісно-професійне становлення (V-VI курси).

Таким чином, варто зазначити, що вдосконалення педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору Університету є нагальною проблемою, яка детермінується необхідністю визначення оптимальних засобів створення акмесередовища, зміст якого забезпечував би набуття студентами соціального досвіду, сприяв формуванню корпоративної культури, особистісно-професійному розвитку. Сподіваємося, що визначені підходи до реалізації педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору стануть дієвими в умовах акмесередовища.

Література

1. Я – студент: навч. посіб. / [Огнев'юк В.О., Жильцов О.Б., Караман С.О. та ін.; за заг.ред. Огнев'юк В.О.]. – 3-є вид. зі змінами. – К. : Київ. ун-т ім.Б.Грінченка. – С.44–71.
2. Огнев'юк В.О. Відповідальність як складова акмепрофесіограми сучасного фахівця / В.О. Огнев'юк // Розвиток професіонала і професіоналізму : теорія і практика: зб. наук. пр. / за заг. ред. С.П.Архипової. – Черкаси: ФОП Гордієнко Є.І., 2014. – С. 10–13.

Науково-педагогічне видання

ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ

Випуск № 84

Комп'ютерна верстка і набір: О.В. Вознюк

Надруковано з оригінал-макета авторів

Підписано до друку 04.05.15. Формат 60х90/16. Папір
офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 40.9. Обл. вид. арк. 43.0. Наклад 100.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua

Віддруковано з оригіналів замовника.

ФОП Корзун Д.Ю.

21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя. 21.

Тел.: (0432) 69-67-69, 603-000.

e-mail: info@tvoru.com.ua, <http://www.tvoru.com.ua>

